

ке підвищення потрібне тільки на перехідний період, і затрати на перерахування тарифів актуаріями та проблеми, пов'язані з цим, себе не виправдають.

Виходячи з наведеного, на думку автора, потрібно було не тільки перехідний період, але і в подальшому зберегти діючу до цього систему оподаткування або ж обкладати 3-х % податком тільки доходи від страхової діяльності. Сплата страховиками 3-х % податку від суми зібраних страхових платежів задовольняє податкові органи повністю, перестраховики уникнули б подвійного оподаткування, а тому могли б знизити на 3 % перестраховальні платежі, що задовольнило би і страховиків.

Список літератури

1. Закон України «Про внесення змін в Закон України «Про страхування» від 04 жовтня 2001р. № 2745-III зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

2. Податковий кодекс України зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

УДК 351.84

Т. І. Стецюк,

канд. екон. наук, доцент кафедри страхування,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ДЕМОГРАФІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПЕНСІЙНУ РЕФОРМУ УКРАЇНИ

Основою могутності держави є населення та його соціальний розвиток. Тому демографічна сфера зазвичай потребує особливої уваги. Саме останні демографічні тенденції в суспільстві дали поштовх для проведення пенсійних реформ у європейських країнах, у тому числі й в Україні.

Необхідність реформування системи пенсійного забезпечення населення зумовлена багатьма тенденціями, серед них — фінансово-економічні та демографічні, роль яких в останні роки є ключовою. До фінансово-економічних тенденцій відносимо заробітну плату в конверті, заборгованість по заробітній платі, несплачені податки, скорочення доходу та відрахувань до Пенсійного фонду у ВВП тощо. Оплата праці в тіньовому секторі в кілька разів вища ніж у сфері офіційно зареєстрованої діяльності.

З кожним роком демографічні тенденції в країні погіршуються і поступово переростають у кризу. Відбувається процес старіння населення, зменшується його загальна чисельність, погіршується співвідношення між працездатним населенням і пенсіонерами, а це означає, що Пенсійний фонд з кожним роком генерує дедалі більше ризиків, потребує все більше коштів для їх виплати. Усе це негативно впливає на фінансування пенсійних виплат і вимагає пошуку нових джерел фінансових ресурсів для вищезазначених цілей.

Більшість науковців і практиків вважають, що додатковим ресурсом залучення коштів для пенсійних виплат може бути обов'язкове накопичувальне пенсійне страхування, яке формує другий рівень національної пенсійної системи. З огляду на це, дослідження демографічних факторів є актуальним і потребує детального і всебічного висвітлення.

Формування економічної політики держави передбачає захист малозабезпечених верств населення, а різноманітні соціальні програми вимагають проведення дослідження в демографічній сфері. Характерними ознаками нинішніх демографічних тенденцій стали скорочення чисельності населення, зниження тривалості життя і народжуваності, від'ємне сальдо міграції.

Результати досліджень міжнародних фінансових організацій свідчать, що темпи скорочення населення України є найвищими в Європі. У зв'язку з низькою народжуваністю швидко змінюється віковий склад населення — зростає частка людей середнього та похилого віку. Протягом останніх років населення України скоротилося на 12 % — з 52 млн до 46,2 млн осіб. Розрахунки показують: якщо така тенденція триватиме, то до 2050 року кількість населення скоротиться приблизно на 40 % [1]. Саме демографічні чинники, у сукупності з іншими економічними і соціальними факторами, зобов'язують уряд країни проводити пенсійну реформу, яка є складовою інших реформ.

Перепис населення 1959 року показав, що частка осіб віком 60 років і старших становила 10,5 % загальної чисельності населення, тобто перебувала на порозі процесу старіння. За результатами перепису 2001 року, рівень старіння населення досяг 21,4 %, що майже вдвічі більше, ніж попередній показник, що, за шкалою Є. Росseta, характеризується як дуже високий. Динаміка показників старіння населення України показана на рис. 1, де *v* — за лівою шкалою відображає рівень старіння, у %; *o* — кількість осіб пенсійного віку на 1000 населення працездатного віку (права шкала В Україні за даними Держкомстату у 2010 році на 10 осіб працездатного віку припадало 5 осіб пенсійного віку. Якщо аналізувати частку пенсіонерів, то в

2010 році вона сягала близько 26 %, тобто збільшилася порівняно з 2001 р. на 4,4 %. Темпи старіння населення в Україні в першому десятиріччі XXI століття перевищують динаміку цього показника в 1990 роках (за попередній період частка пенсіонерів зросла на 3,4 %, а за 2010 — на 4,4 %) [1].

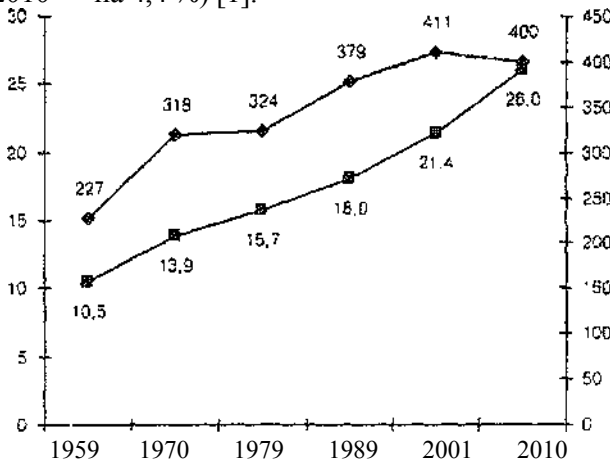

Рис. 1. Динаміка показників старіння населення України в 1959—2010 рр.

За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, навантаження на пенсійну систему неминуче зростатиме. Якщо не будуть застосовані параметричні заходи, зокрема, встановлення більш високого пенсійного віку, то співвідношення осіб пенсійного віку до працездатного населення зростатиме, збільшуватиметься співвідношення пенсіонерів до платників внесків. Причому друге співвідношення чи не вдвічі більше за перше, бо далеко не кожна особа працездатного віку, по-перше, працює, по-друге, сплачує внески до Пенсійного фонду, але кожна особа пенсійного віку свою пенсію отримає.

Список літератури

1. Свенціцькі М., Ткаченко Л, Чапко І. Демографічні та фінансові передумови пенсійної реформи в Україні: Прогноз-2050. — К.: Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки, 2010. — 72 с.

2. Ткаченко Л. Вплив демографічних процесів на розвиток системи пенсійного забезпечення в Україні // Вісник Пенсійного фонду України. — 2008. — № 4. — С. 24—27.